

**ŚWIAT
NA
CZTERECH ŁAPACH**

**Program dla uczniów szkoły podstawowej
z niepełnosprawnością intelektualną
w stopniu umiarkowanym**

Opracowanie
Katarzyna Majewska
Katarzyna Gumowska

Spis treści

Wprowadzenie	3
Charakterystyka programu.	5
Cele ogólne i szczegółowe	6
Metody i formy pracy	7
Treści programowe	8
Ewaluacja	12
Podsumowanie	13
Kwestionariusz oceny dla rodziców	14
Dodatki	17
Bibliografia	31

*Nie ma na świecie przyjaźni, która trwa wiecznie.
Jedynym wyjątkiem jest ta, którą obdarza nas pies
Konrad Lorenz*

Wprowadzenie

Żyjemy w świecie pełnym fascynujących odkryć, technik i nowatorskich rozwiązań. Jesteśmy erą ludzi wielkich sukcesów jak i porażek. Potrafimy radzić sobie z napotykanymi przeszkodami, my dorośli. A co z naszymi dziećmi? Ich rzeczywistość jest różna od tej z naszego dzieciństwa.

Każde dziecko na swój własny sposób spostrzega i odczuwa otaczający go świat. Przed dzieckiem niepełnosprawnym świat stawia większe wymagania. Dziecko niepełnosprawne aby sprostać tym wymaganiom i osiągnąć sukces potrzebuje czasu, wsparcia i pomocy osób bliskich i ważnych dla niego.

Podejmowanie wysiłku związanego z pracą nad własnym ciałem i umysłem jest trudne i nie zawsze kończy się sukcesem, szczególnie dla osób z niepełnosprawnością. Skutkuje to zaniżeniem samooceny, gorszym samopoczuciem a także niechęcią do nauki.

Zajęcia kynoterapii to jedna z form terapii z udziałem zwierząt. Udział psa pozytywnie wpływa na wszechstronny rozwój dziecka, wzmacnia jego osobowość i wiarę w możliwości pokonania trudności. Bezpośredni kontakt z czworonogiem usuwa dystans, przełamuje opór wobec proponowanych zadań, wyzwala pozytywne emocje i uczucia oraz łagodzi stany rozdrażnienia i napięcia. Już w pierwszym kontakcie dziecka z psem, można zauważyć wzmacnianie koncentracji uwagi poprzez zainteresowanie zachowaniem zwierzęcia. Dzieje się to w sposób spontaniczny. Spotkaniu dziecka z czworonogiem towarzyszy duży ładunek pozytywnych emocji.

Zajęcia mają formę zabawową, dlatego też dzieci chętnie w nich uczestniczą. Z chęcią wykonują proponowane ćwiczenia i zadania, rozwijając przy tym pracę wszystkich analizatorów.

W trakcie zajęć z psem dzieci uczą się troski i dbałości o zwierzę, a także panowania nad własnymi emocjami. Kształtuje to w nich właściwe postawy społeczne, uczy

odpowiedzialności za zwierzę, co w następstwie, uczy unikania zagrożeń wynikających z kontaktu z psem.

Pies akceptuje nas takimi jakimi jesteśmy, nie ocenia, nie osądza i dlatego jest postrzegany pozytywnie przez dziecko. Buduje to poczucie sukcesu oraz wiary we własne siły a emocjonalność dziecka ma możliwość spontanicznego rozwoju.

Podczas spotkań obie strony wzajemnie się poznają, uczą się własnych reakcji na dochodzące bodźce, zachowań w sytuacjach typowych jak również nietypowych. Dzieci stają się bardziej pewne siebie, otwarte, łatwiej nawiązują kontakty z rówieśnikami i dorosłymi. Zwierzęta oraz bezpośredni kontakt z nimi to wspaniałe czynniki motywujące.

Obecność psa na zajęciach wprowadza spontaniczność, radość i daje poczucie bezpieczeństwa. Uczestniczące w nich dzieci stają się spokojniejsze, bardziej odprężone a jednocześnie następuje zaspokojenie ich podstawowych potrzeb psychicznych takich jak miłość, szacunek, akceptacja czy zaufanie.

Charakterystyka programu.

Program został stworzony z myślą o dzieciach z klasy VII szkoły podstawowej ze Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Mławie i powstał w oparciu o Podstawę programową kształcenia ogólnego dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym.

Program realizowany będzie od października do czerwca. Zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu w wymiarze 1 godziny lekcyjnej (45 minut).

Niniejszy program jest programem otwartym, w związku z tym możliwa jest realizacja nowych zadań, bądź rezygnacja z zadań w nim zawartych.

Program zawiera opis zadań programowych, sposoby ich realizacji i spodziewane efekty. Osiągnięcie tych celów będzie możliwe dzięki odpowiedniemu doborowi form i metod nauczania uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym.

Cele ogólne

- ❖ Budowanie poczucia własnej wartości.
- ❖ Rozwijanie procesów poznawczych.
- ❖ Kształtowanie rozwoju emocjonalnego.
- ❖ Wspieranie rozwoju komunikacji i mowy.
- ❖ Kształtowanie pozytywnych postaw w stosunku do zwierząt.

Cele szczegółowe

- ❖ Pobudzenie ciekawości dziecka poprzez stymulację zmysłów.
- ❖ Dostarczenie pozytywnych przeżyć emocjonalnych.
- ❖ Umożliwienie wykonania zadań na miarę możliwości dziecka.
- ❖ Wsparcie kreatywności i samodzielności dziecka.
- ❖ Wzmacnianie koncentracji uwagi.
- ❖ Uwrażliwienie na potrzeby innych.
- ❖ Pomoc w uzewnętrznianiu stanów emocjonalnych.
- ❖ Zwiększenie zasobu słownictwa.
- ❖ Utrwalanie umiejętności szkolnych.
- ❖ Usprawnianie koordynacji wzrokowo – ruchowej.
- ❖ Usprawnianie funkcji motorycznych.
- ❖ Kształcenie świadomości własnego ciała.
- ❖ Zmniejszenie napięcia.
- ❖ Usprawnianie orientacji przestrzennej.
- ❖ Zachęcanie do komunikowania się z otoczeniem.
- ❖ Usprawnianie funkcjonowania w grupie rówieśniczej.
- ❖ Doskonalenie samoobsługi.
- ❖ Utrwalanie nawyków higienicznych.

Metody pracy

- ❖ Metody polegające na obserwacji
 - obserwowanie zachowania psa podczas wykonywania zadania,
 - obserwowanie nauczyciela,
 - obserwowanie rówieśników podczas wykonywania zadania,
 - oglądanie prezentacji, filmów o tematyce kynologicznej,
- ❖ Metody oparte na przekazie słownym
 - słuchanie wskazówek i poleceń nauczyciela,
 - słuchanie rymowanek i wiersze o tematyce kynologicznej,
 - słuchanie bajek, opowiadań i zagadek,
 - pogadanka.
- ❖ Metody oparte na praktycznym działaniu:
 - układanie, segregowanie, porządkowanie,
 - nakładanie, zdejmowanie, zapinanie, odwzorowywanie,
 - rzucanie, przrzucanie, turlanie, trafianie do celu,
 - wykonywanie ćwiczeń i zabaw ruchowych.
- ❖ Metody oparte na naśladownictwie:
 - naśladownictwo ruchowe,
 - naśladownictwo werbalne.

Oprócz metod wyróżnionych wyżej, do realizacji programu wykorzystane zostaną elementy innych metod, m. in.: „Ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne”, „Integracji Sensorycznej”, Pedagogiki zabawy i inne.

Formy pracy

- ❖ Zbiorowa
- ❖ Indywidualna
- ❖ Jednolita
- ❖ Zróżnicowania

Treści programowe

Miesiąc	Tematyka spotkań	Cele i treści realizacji	Spodziewane efekty
Październik	<p>Poznajemy się</p> <p>Bezpiecznie z psem</p> <p>Moje ciało i przestrzeń wokół mnie</p> <p>Jesienne spacer</p>	<p>Poznanie zasad bezpiecznego postępowania ze zwierzętami.</p> <p>Rozwijanie właściwych postaw w stosunku do zwierząt. Rozpoznawanie emocji własnych i psa.</p> <p>Nabywanie umiejętności rozpoznawania wskazywania, nazywania, odwzorowywania elementów budowy ciała swojego i psa.</p> <p>Kształtowanie postaw proekologicznych w kontakcie z przyrodą. Kształtowanie sprawności samoobsługi i ubierania się.</p>	<p>Dziecko potrafi wymienić podstawowe zasady bezpiecznego kontaktu ze zwierzętami. Stosuje ustalone zasady zachowań podczas wizyty psa.</p> <p>Dziecko potrafi nazwać lub pokazać części ciała.</p> <p>Uczeń aktywnie uczestniczy w obserwacji zjawisk w najbliższym otoczeniu. Przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas spacerów z psem. Samodzielnie ubiera i rozbiera się, zmienia obuwie.</p>
Listopad	<p>Bawimy się zgodnie</p> <p>Czworonożni pacjenci</p>	<p>Zajęcia ruchowe w zakresie gier i zabaw, ćwiczeń gimnastycznych i wykorzystywania nabytych umiejętności ruchowych w życiu codziennym.</p> <p>Poznanie podstawowych zasad dbania o zdrowie własne i czworonoga. Zaznajomienie z zasadami pielęgnacji i odżywiania. Kształtowanie umiejętności spożywania posiłków i higieny codziennej. Poznanie budowy psa – różnice</p>	<p>Dziecko aktywnie uczestniczy w zajęciach. Przestrzega zasad gier i zabaw. Jest lepiej zmotywowany do podejmowania wysiłku fizycznego.</p> <p>Dziecko zna zasady dbania o własne zdrowie. Właściwie spożywa posiłek (sprawnie posługuje się sztućcami, naczyniami kuchennymi). Stosuje zasady higieny codziennej (sprawnie posługuje się</p>

	<p>Sprawne łapki</p> <p>Listopadowe muzykowanie</p>	<p>budowy psa i człowieka</p> <p>Kształtowanie i kontrolowanie ruchu rąk i palców. Doskonalenie umiejętności manipulowania przedmiotami.</p> <p>Rozwijanie percepcji i koncentracji słuchowej (różnicowanie dźwięków, modulowanie natężenia głosu, rozpoznawanie dźwięków) w zabawach śpiewanych i dźwiękowych.</p>	<p>przyrządami fryzjerskimi, myje zęby i ręce).</p> <p>Uczeń wykonuje prace plastyczne, manipuluje przedmiotami.</p> <p>Koncentruje uwagę na słyszanych dźwiękach, rozpoznaje różne dźwięki, różnicują natężenie głosu, nazywa prezentowane dźwięki.</p>
Grudzień	<p>Mój przyjaciel pies</p> <p>Potrzeby psa</p> <p>Magiczny czas</p>	<p>Umiejętność porozumiewania się z otoczeniem. Doskonalenie słownictwa i wypowiedzi.</p> <p>Poznanie psich akcesoriów. Rozwijanie elementarnych umiejętności matematycznych (porównywanie i odwzorowywanie).</p> <p>Rozwijanie twórczości artystycznej w zakresie aktywności plastycznej.</p>	<p>Dzieci sprawniej i odważniej komunikują się z otoczeniem.</p> <p>Uczeń porównuje plansze zadaniowe, psie akcesoria (wyodrębnia cechy przedmiotów :taki sam, inny), układa memory, puzzle, odwzorowuje.</p> <p>Wykonuje prace manualne, stosuje różnorodne techniki plastyczne.</p>
Styczeń	<p>Psie sporty i zawody</p> <p>Psie cztery kąty</p>	<p>Poznanie psich sportów. Kształtowanie koordynacji ruchowej (zabawy ruchowe z psem).</p> <p>Zapoznanie z prawami zwierząt. Przybliżenie życia psów schroniskowych. Kształtowanie wrażliwości i empatii.</p>	<p>Dziecko aktywnie uczestniczy w zabawach ruchowych.</p> <p>Zna potrzeby zwierząt. Dostrzega stany emocjonalne (radość, smutek, strach).</p>
Luty	<p>Rozmowy z psem</p>	<p>Rozwijanie komunikacji. Wykorzystywanie komunikacji pozawerbalnej. Doskonalenie wymowy.</p>	<p>Uczeń rozpoznaje, nazywa, opisuje mowę ciała psa. Posługiwanie się poprawną wymową.</p>

	Zgaduj zgadula	Kształtowanie umiejętności matematycznych. Liczenie, przeliczanie i porządkowanie zbiorów.	Dziecko sprawniej przelicza na materiale konkretnym. Chętniej i sprawniej porządkuje zbiory.
Marzec	Psie zmysły	Rozwijanie stymulacji sensorycznej zmysłów. Kształtowanie umiejętności właściwego odbioru informacji z otoczenia.	Dziecko potrafi wskazać narządy zmysłów człowieka i psa. Wykonuje ćwiczenia i uczestniczy w zabawach rozwijających zmysły.
Kwiecień	Psi alfabet	Rozwijanie analizy i syntezy słuchowej. Ćwiczenia rytmiczne słuchu fonematycznego.	Dzieci odszukują przedmioty na daną głoskę w nagłosie i wygłosie. Wystukują proste rytmy. Recytują wiersze rymowane i wyliczanki.
	Psia sztafeta	Kształtowanie ogólnej sprawności ruchowej. Przeżywanie pozytywnych emocji związanych z odnoszeniem sukcesu. Wdrażanie do wzorowego współzawodnictwa i współpracy podczas zabaw z psem.	Dzieci potrafią współpracować w zespole. Znają zasady gry fair – play.
Maj	Poszukiwacze skarbów	Rozwijanie percepcji wzrokowej i spostrzeganie rzeczywistości przedstawionej na obrazkach, manipulowania i porządkowania przedmiotów, wyszukiwania różnic i zauważania zmian w otoczeniu.	Dziecko dłużej koncentruje się na zadaniu. Jest bardziej uważne i spostrzegawcze. Potrafi segregować przedmioty według jednej lub kilku cech.
	Wiosna na łące	Rozwijanie orientacji przestrzennej. Usprawnianie koordynacji wzrokowo – ruchowej.	Prawidłowo posługuje się kierunkami według osi ciała, nazywa kierunki.
Czerwiec	Ewaluacja programu	Ankieta, wystawa prac dzieci, obserwacje, spostrzeżenia.	

Ponadto podczas zajęć będziemy stosować m.in. ćwiczenia i zabawy:

- Usprawniające koncentrację uwagi: „Czego u nas brakuje”, „Zaczarowany stoliczek”, „Wszyscy, którzy...”, i inne;
- Usprawniające percepcję słuchową: „Puszek okruszek”, „Pieski małe dwa”, „Gdzie szczeka pies” i inne;
- kształtujące orientację przestrzenną np. „Labirynt”, „Ojciec Wirgiliusz”, „Zabawa w kierunku”, „Marsz na zawołanie”, i inne;
- Kształtujące orientację w schemacie ciała: „Drabina”, „Chowany”, i inne;
- ćwiczenia rozwijające samodzielność „Z worka do miski”, „Zupa dla psa”, „Ubieranki”, „Sznurówki”, „Przeplatanki” i inne;
- rozwijające sprawność ruchową i koordynację wzrokowo ruchową „Piłka do celu”, „Po nitce do kłębka”, „Zabawa w pieski”, „Przeciąganie liny”, „Woda dla psa”, „Nawlekanie smaczków”, itp.,
- doskonalące umiejętność liczenia „Cztery łapy”, „Dużo - mało”, „Plus- minus”, „Mniej – więcej”,
- wspomagające umiejętność syntezy i analizy: puzzle, układanki, loteryjki, „Składanki”,
- wspomagające rozwój mowy i słownictwa „Dyktanda rysunkowe”, „Ciekawski piesek”, „Zwierzęce gadanie”.
- Aktywizujące z udziałem psa: „Pies do domu”, „Chodzi piesek koło drogi”, „Psia wyspa”, „Tunel”, „Kto dosięgnie psa”, „Zaprzęgi”, „Wyścigi par”.

oraz bajki, opowiadania, prezentacje multimedialne, filmy, wiersze, piosenki, zagadki, rebusy o tematyce kynologicznej.

Ewaluacja

Ostatnim etapem pracy będzie dokonanie ewaluacji - oceny postępów dzieci, skuteczności zastosowanych metod oraz atrakcyjności programu.

Ewaluacją naszego programu będą: kwestionariusze oceny, wytwory dzieci oraz spostrzeżenia i obserwacje nauczycieli prowadzących program. Kwestionariusz oceny będzie wypełniony dwukrotnie przez rodziców, na początku i końcu trwania programu.

Podsumowanie

Wymienione wcześniej cele i ćwiczenia należy realizować w tempie dostosowanym do możliwości dzieci. Na początku zajęć należy zapoznać dzieci z planem programu, obserwować zaangażowanie, nagradzać za podjęte próby działania. W przypadku oznak zmęczenia robić krótkie przerwy. Zajęcia zakończyć ćwiczeniami relaksującymi i odprężającymi takimi jak: ćwiczenia oddechowe, spokojne leżenie obok psa.

Dużym sukcesem w czasie realizacji programu będzie to, że obecność psa przyczyni się do realizacji naszych celów.

Mamy nadzieję, że stworzony przez nas program przyczyni się do rozwoju naszych wychowanków, a także sprawi im wiele radości i satysfakcji z pokonywania przeszkód i trudności.

Kwestionariusz oceny dla rodziców

(początek zajęć)

Legenda

Rodzic odpowiada na pytanie wstawiając znak „X” w okienku wartości.

L.P.	Pytanie ewaluacyjne		
		tak	nie
1.	Obserwuje zjawiska w najbliższym otoczeniu.		
2.	Przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas wyjść poza dom, spacerów.		
3.	Samodzielnie się ubiera i rozbiera się.		
4.	Używa przedmiotów fryzjerskich (grzebień, szczotka).		
5.	Aktywnie uczestniczy w zajęciach.		
6.	Przestrzega zasady gier i zabaw.		
7.	Podejmuje wysiłek fizyczny.		
8.	Zna zasady dbania o własne zdrowie.		
9.	Posługuje się sztućcami oraz naczyniami kuchennymi.		
10.	Myje zęby, myje ręce.		
11.	Pracuje manualnie i motorycznie		
12.	Potrafi segregować przedmioty według jednej lub kilku cech.		
13.	Układa puzzle, układanki i klocki.		
14.	Rozpoznaje różne dźwięki, różnicuje natężenie głosu.		
15.	Komunikuje się z otoczeniem.		
16.	Wykonuje powierzone zadania, czynności.		
17.	Wystukuje proste rytmy.		
18.	Recytuje wiersze rymowane, wyliczanki.		
19.	Odszukuje przedmioty na daną głoskę.		
20.	Porusza się we wskazanym kierunku.		
21.	Zna wierszyki i piosenki o tematyce związanej ze zwierzętami.		
22.	Potrafi pokazać lub nazwać części ciała.		
23.	Posługuje się prawidłowo kierunkami według osi ciała.		
24.	Prawidłowo nazywa/wskazuje kierunki.		
25.	Pamięta fragmenty lub całość wierszy lub piosenek.		
26.	Przelicza na materiale konkretnym.		
27.	Słucha opowiadań.		

28.	Zachowuje się prawidłowo w kontakcie z psem.		
29.	Zna potrzeby zwierząt.		
30.	Rozpoznaje dźwięki, które wydobywa pies.		
31.	Utrzymuje ład i porządek w pokoju.		

Kwestionariusz oceny dla rodziców

(na koniec zajęć)

Legenda

Rodzic odpowiada na pytanie wstawiając znak „X” w okienku wartości. Przy czym oceny ujemne oznaczają regres(pogorszenie) w wykonywaniu zadań, ocena neutralna „0” oznacza, że umiejętności pozostają na tym samym poziomie, a oceny dodatnie oznaczają postęp w wykonywaniu zadań.

L.P.	Pytanie ewaluacyjne	Wartość oceny		
		-1	0	+1
1.	Aktywniej uczestniczy w obserwacji zjawisk w najbliższym otoczeniu.			
2.	Jest bardziej uważny w przestrzeganiu zasad bezpieczeństwa podczas wyjść i spacerów.			
3.	Chętniej podejmuje wysiłek ubierania i rozbierania się.			
4.	Swobodniej używa przedmiotów fryzjerskich.			
5.	Aktywniej uczestniczy w zajęciach.			
6.	Przestrzega zasad gier i zabaw.			
7.	Chętniej podejmuje wysiłek fizyczny.			
8.	Stosuje zasady dbania o własne zdrowie.			
9.	Sprawniej posługuje się sztucami i naczyniami kuchennymi.			
10.	Chętniej myje zęby i ręce.			
11.	Sprawniej pracuje manualnie i motorycznie.			
12.	Sprawniej segreguje przedmioty według jednej lub kilku cech.			

13.	Sprawniej układa puzzle, układanki i klocki.			
14.	Rozpoznaje różne dźwięki, różnicuje natężenie głosu.			
15.	Poprawa komunikacji z otoczeniem.			
16.	Dłużej koncentruje się na zadaniu, jest bardziej uważne i spostrzegawcze.			
17.	Wystukuje proste rytmy.			
18.	Recytuje wiersze rymowane, wyliczanki.			
19.	Sprawniej odszukuje przedmioty na daną głoskę.			
20.	Łatwiej porusza się we wskazanym kierunku, zapamiętuje tor ruchu.			
21.	Zna wierszyki i piosenki o tematyce związanej ze zwierzętami.			
22.	Potrafi pokazać i nazwać części ciała.			
23.	Posługuje się prawidłowo kierunkami według osi ciała.			
24.	Prawidłowo nazywa/ wskazuje kierunki.			
25.	Pamięta fragmenty lub całość wierszy lub piosenek.			
26.	Sprawniej przelicza na materiale konkretnym.			
27.	Chętniej słucha opowiadań.			
28.	Zachowuje się prawidłowo w kontakcie z psem.			
29.	Zna potrzeby i prawa zwierząt.			
30.	Rozpoznaje i nazywa dźwięki, które wydobywa pies.			
31.	Utrzymuje ład i porządek w pokoju.			

Dodatki

Opowiadania

Wyprawa w góry (zaczepnięte z Internetu)

W pewnej wiosce u podnóża gór mieszkały cztery rodziny. Każda z rodzin miała psa, a każdy z psów był zupełnie inny od poprzedniego.

W domu z czerwonym dachem, razem z mamą, tatą i dwójką dzieci, mieszkał chart. Miał bardzo długie łapy, zakręcony ogonek, duży nos i małe uszy. Tuż za płotem, w domu z zielonym dachem, mieszkał starszy pan z wesołym jamnikiem. Jamnik miał krótkie łapki, wiszące uszy i był cały rudy. W domu z pomarańczowym dachem, za zakrętem, mieszkała duża rodzina, której pilnował owczarek - biały, bardzo kudłaty pies z puszystym ogonem. W ostatnim domu, którego dach był niebieski, mieszkał stary buldog. Miał bardzo krótkie, lśniące futro, ogona nie miał wcale a z pyska sterczał mu długi, zakrzywiony kieł. Wydawałoby się, że psy mieszkające tak blisko siebie na pewno się bardzo lubią i chętnie się ze sobą bawią. Niestety, wcale tak nie było.

- Mikrus. - myślał o jamniku chart, gdy patrzył na jego króciutkie nóżki. Spędzał czasem całe godziny na podglądaniu przez płot, jak jego sąsiad drobi kiwając się z boku na bok.- To nawet nie jest prawdziwy pies. Nie mógłby brać udziału w gonitwie. - tak powtarzał sobie w duchu, bo bardzo cenił sporty, a przede wszystkim bieganie.

- Coś okropnego! - myślał w tym czasie jamnik, zerkając z ukosa na sąsiada. Na początku próbował przekonać się do niego, ale gdy okazało się, że chart wcale nie lubi wspólnie kopać nor w ziemi, zrezygnował. - Czy to w ogóle jest pies? Wygląda z tymi małymi uszkami i długimi nogami prawie jak człowiek! - denerwował się.

Podobnie myślał o kolegach owczarek. Miał dzień wypełniony po brzegi, bo był psem pasterskim - pilnował kur, poganiał owce i bawił się z dziećmi. Dla niego jamnik, który cały dzień tylko odpoczywał lub rył bezsensowne nory, był zupełnie niepoważny. Z chartem nigdy nie zamienił ani słowa, bo ten ciągle tylko gdzieś w pędzie gonił, a poza tym był od niego wyższy, więc nie chciał z nim zadzierać. Buldoga natomiast bali się wszyscy, bo zawsze najgłośniej warczał i szczekał.

- Do poziomu tych dzieciaków nie mam zamiaru się zniżać. - powtarzał sobie, bo był stary i na młodych sąsiadów patrzył z pobłażaniem.

Tak mijały dni i miesiące, a czworonożni mieszkańcy wsi nadal nie mieli ochoty lepiej się poznać. Narastały spory, bo z czasem, gdy coraz lepiej się poznawali, na jaw wychodziły kolejne niezrozumiałe nawyki sąsiadów. Jamnik wszędzie łaził za swoim panem, buldog straszył swoim okropnym kłem dzieci i zwierzęta, owczarek ciągle wszystkich przywoływał do porządku, wyganiał inne psy ze swojego terenu i przypominał, która kura należy do którego kurnika.

Chart zniknął na całe dni i biegał po okolicy, pojawiając się zawsze tam, gdzie nikt się go nie spodziewał.

Psy więc wcale się nie lubiły, i wcale nie miały okazji, żeby ze sobą porozmawiać. Do czasu.

Pewnego dnia w domu owczarka dało się słyszeć płacz.

- Zaginęła... Nigdy jej nie znajdziemy... I co teraz będzie? - tak płakała mama, której córki cały dzień nie było w domu, a już się ściemniało.

- Niczym się nie martw, chodźmy do sąsiadów, może oni coś wiedzą? - pocieszył ją mąż, i po chwili już pukali do niedalekich drzwi. Owczarek poszedł z nimi, bo był ciekaw, jaki finał może mieć ta zagadkowa historia.

- U nas jej nie ma. - powiedziała smutno gospodyni domu. - Ale nasz chart ma znakomity węch, może uda mu się ją wytropić?

Po chwili przyniesiono ulubioną zabawkę dziewczynki. Przy okazji z domów powychodzili pozostali mieszkańcy wsi, bo takiego wydarzenia nie było tam od dawna.

Chartowi wystarczyło obwąchanie zabawki i już pobiegł w stronę góry. Złapał trop.

- No nie, wypraszam sobie! - warknął za nim owczarek. - To ja znam dziewczynkę najlepiej, więc powinienem brać udział w tej wyprawie! - po tych słowach puścił się pędem za chartem.

- Jeśli oni mogą, to ja też chcę iść na wycieczkę w góry! - zawył jamnik, spojrzał przepaszająco na swojego pana i puścił się na swoich krótkich łapkach za kolegami. Buldog aż prychnął.

- Beze mnie ta trójka nic nie wskóra, przecież to dzieciaki. - i niewiele myśląc, dołączył do pozostałych.

Biegli tak przez kilka chwil, aż zaczęli wspinać się pod górę. Tu w końcu jamnik i stary buldog dogonili charta, a owczarek zaczął nawet ich wyprzedzać - paś na zboczach owce, więc do stromizny był przyzwyczajony. Szli tak i szli a ściemniało się coraz bardziej; kluczyli w wąwozach, wdrapywali się na szczyty, aż w końcu owczarek pociągnął nosem i stanął.

- Jest gdzieś blisko! - powiedział do pozostałych i jak na rozkaz zaczęli obwąchiwać teren. Po chwili jamnik zawołał resztę.

- Tu! - jego głos dobiegał z wąskiej jamy, w której utknęła dziewczynka bawiąca się wśród skał. Chart ledwo mógł schylić się do dziury w ziemi a buldog nawet by jej nie zauważył.

- Och, jesteście! - pisnęła dziewczynka. - Jak dobrze! Tak się bałam! Weszłam do jaskini bo goił mnie wilk, ale nie umiem się wydostać!

- Jaki wilk? - Zainteresował się owczarek, jednak w tym momencie usłyszeli za sobą warczenie, które sprawiło, że futro stanęło im dęba na karkach. Bestia warczała i szczyrzyła zębiska do przerażonych psów, które teraz położyły uszy po sobie. Wszystkie, poza buldogiem, który walczył już z groźniejszymi przeciwnikami.

- Zostawcie to mi! Odwrócę jego uwagę, a wy zajmijcie się dzieckiem! - krzyknął do pozostałych, wyszczerzył swój okropny kiel i zaczął warczeć tak przerażająco, jak to tylko on potrafił. Wilk zaczął się cofać, jednak wcale nie zamierzał uciec. Buldog nie dawał za wygraną i straszył go, groził i podchodził coraz bliżej. Wkrótce zniknęli w zaroślach, i dało się słyszeć już tylko ich okropne warczenie.

Tymczasem owczarek, nie tracąc czasu, usiadł na brzegu jamy tak, że jego długi ogon wylądował tuż obok przestraszonej dziewczynki. - Złap się! - krzyknął, i choć na ogół dziewczynki nie rozumieją języka psów, ta dobrze go znała, więc chwyciła za puszysty ogon.

- Jeśli mógłbym coś zaproponować - zwrócił się owczarek do charta, który stał nieco osłupiały i nie wiedział, co ze sobą począć - mógłby pan pobiec po pomoc. W końcu jest pan najszybszy.

Chartowi nie trzeba było dwa razy powtarzać, bo bieganie było jego ulubionym sportem. Puścił się pędem w stronę wioski a tymczasem dziewczynce powoli udawało się wyleźć z jamy, bo ciągnął ją dzielny owczarek.

Kilka minut później było po wszystkim. Zziębnięty buldog pokazał się wśród drzew akurat wtedy, gdy dziewczynka - cała i zdrowa - stanęła na własnych nogach,

puszczając wreszcie obolały ogon owczarka. Była słaba bo cały dzień spędziła w tej dziurze; na szczęście gdy kierowali się powoli w dół, spotkali charta, prowadzącego rodziców małej. Mama wzięła ją na ręce, tata obiecał jej gorącą czekoladę po powrocie i wszyscy odetchnęli z ulgą. Psy wróciły tego dnia do wioski zmęczone, ale bardzo zadowolone. Stały na drodze, by pożegnać się i rozejść się do domów.

- Muszę powiedzieć - przyznał jamnik, zwracając się do charta. - że gdyby nie pańska szybkość i węch, pewnie byśmy tego dziecka nie uratowali.

- Przecież nawet nie zauważyłbym tej jamy! Wszystko dzięki panu! Wcisnę się pan w każdą dziurę. - odparł uprzejmie chart. - No i oczywiście dzięki owczarkowi, który wyciągnął to biedne dziecko. To zasługa tego fantastycznego ogona!

- Wszyscy spisaliście się dobrze. - przyznał buldog.

- Ale pan najlepiej. - przerwał mu owczarek. - Gdyby nie pańskie doświadczenie i siła, pewnie zjadłyby nas wilki.

Psy prawily sobie uprzejmości jeszcze długo. Tej nocy, gdy każdy z nich zasypiał, wszyscy myśleli o tym samym. Że czasem nie warto oceniać kogoś tylko po tym, jak krótkie ma łapy lub jak długi ogon. Może się okazać, że świetnie nadaje się na przyjaciela.

Autor: Sonia Grodek

https://www.zpazurem.pl/artykuly/wyprawa_w_gory/strona/2

Wiersze

Małgorzata Sochoń

Sto psów

Barusiów na świecie sto
Burków dwieście
Reksiów sto dwieście razy więcej
więc ten kundelek którego właśnie wzięłam na rękę
- to się wie
- musi mieć swoje własne inne niż wszystkie
oryginalne imię psie
psie imiona tyle jest imion psich,
że można z nich ułożyć kalendarz
pełen uszu ogonów i łatek
lub zrobić spis według alfabetu:
Azor
Burek
Ciapek
Dureń
Epilog
Franio
Garnek
Herbapol
Igła
Julka
Karusek
Lidia
Łatka
Miluś
Nuda
Olek
Pikuś
Reks
a to przecież nie wszystko
nie wszystko jest
są jeszcze psie imiona na S T U W i Z
wymyślajcie psom nowe imiona jeśli chcecie
a może jest jeszcze więcej liter w alfabecie

Józef Bieniecki

Pies.....

Cieężko mu jest gdy przy budzie,
Na łańcuchu, żyje – w trudzie.
On z natury nie niewolnik,
Zwierz to wolny i swawolnik.
Kocha, tęskni i też czuje,
I przyjaźni potrzebuje.
Tęsknie patrzy w niebo wolne,
Na nim ptaki niepokorne.
Zimna buda – ciepła buda,
Nie poczyni dla nich cuda.
Na łańcuchu – jak w niewoli.
A to gorzkie – a to boli.

Barbara Borzymowska

Ogon

Cieszyć można się na różne sposoby:
głośnym śmiechem, krzykiem, pokłonem,
lecz czy może się cokolwiek równać z szczęściem psim,
wypisanym ogonem.
Sama radość, ten koniec ogona,
pętla szczęścia w powietrzu pisane,
kiedy pies zaczyna opowiadać,
jak się cieszy, że wychodzi gdzieś z panem.
Albo jak mu jest miło napotkać na spacerze Agę sąsiada.
Nawet gdyby chciał grać obojętność- nie da rady.
Ogon wygada.
Pewnie, można pokręcić kuleczką, ale lepiej wygląda to znacznie,
jak pies całym ogonem wiruje,
gdy ze szczęścia machać nim zacznie.

Barbara Borzymowska

Psi nos

Pies ma taki kawałek siebie,
który zawsze frapuje mnie wielce.
Ten kawałek psa jest na przedzie.
To nos.
A za nim jest serce.
Do ludzkiego serca przez żołądek,
przez nos tylko się wejdzie do psiego.
Pies obejrzy cię nosem, oceni, zdecyduje,

czy mu będziesz kolegą.
Czarny, mokry, czasem zimny strasznie,
zwłaszcza, gdy cię pod kołdrą trąca najpierw nos, potem łapa.
Hej, wstawaj! Trzeba na dwór, do wiatru, do słońca!
Nos się przecież musi nawąchać, musi sprawdzić, kto szedł drogą z rana.
Ty kupujesz w kiosku gazetę, na latarniach jest psia wypisana.

Ryszard Marek Groński

Nos

Kiedy smutny wracasz z miasta,
Kiedy łamie ci się głos
Czarny niby pasta
Koło ciebie krąży... nos.
Najpierw milczkiem, najpierw z dala,
Przestrzegając reguł gry,
Jak detektyw nos ustala,
Skąd się bierze nastrój zły.
Potem, gdy już nos przyczyny
Twojej kwaśnej miny zna,
Wie, że sposób jest jedyny,
Jedna rada – właśnie ta:
Wspiąć się jak roślinka pnąca,
Zlizać z twarzy krople łez...
Nagle czujesz: pies cię trąca!
Nosem liże cię twój pies!

Ryszard Marek Groński

Najdroższy pies na świecie

Nie jest to pies cesarza Chin
Ani wilczycy szarej syn
Ani Ferdynand z książki Kerna
Ni Szarik (psina też pancerna)
Ani pies Cywil, ten wzór służby,
Pies Pluto (nie znał by go któż by)
Pies Saba wielki niby cielę
Ani psów nie mniej sławnych wiele
Najdroższego psa na świecie
W swoim domu wnet znajdziecie
Bo najdroższym ze wszystkich psów
JEST TWÓJ PIES!
I Tak właśnie mów.

Barbara Borzymowska

Sen na kanapie

No i czemu ja nie mogę na kanapie
Skoro tak możesz ty
Jestem pewien, że na takim miękkim miejscu
Śnią się ciekawsze sny
Już nie goni się przez sen zająca
Ani nie ściga pchłę,
Ale jest się, na przykład, dyrektorem
No i się wszystko wie
Już nie warczy się na listonosza
Nie skacze na gości
A pod ciężkim dyrektorskim biurkiem
Nie chowa się kości...
Ma się cztery nowe kapelusze
I zielony krawat
I się wie, że bieganie za patykiem
To głupia zabawa
Jest się
Bardzo Ważnym Biznesmenem
I się negocjuje
A nogawek konkurentów i wspólników
Się nie obwąchuje
Ma się konto w banku i trzy samochody
I biznes w rozkwicie,
Ale jak nie można gonić za zającem
To po co to życie?

Justyna Wawrzyniak

Ach cóż to za życie

Ach cóż to za życie bez psa na kanapie
bez psa, co go się za uchem drapie
i bez czujności wiernych oczu,
co śledzą ruch Twój każdy gest
bo w takich psich oczach przecież coś jest
Jest ogrom miłości ocean radości
Są też cierpienia smutki westchnienia
Cóż to za życie człowiek ma,
kiedy nie ma swojego psa

Ludwik Jerzy Kern

Na kanapie

Kto to chrapie Na kanapie?
Kto się w ucho Przez sen drapie?
Kto, gdy zły, To szczerzy kły?
Kogo czasem gryzą pchły?
Komu w głowie Figle?
Psoty?
Kto gołębnie goni?
Koty?
Kto pantofle Gryzie pana?
Na mleczarkę Szczeka z rana?
Kto się z dziećmi
Bawi zgodnie?
A złodzieja cap!
Za spodnie?
Wiecie, kto to?
No to sza!
Po co budzić
Ze snu psa...

Jan Brzechwa

Psie smutki

Na brzegu błękitnej rzeczki
Mieszkają małe smuteczki.
Ten pierwszy jest z tego powodu,
Że nie można wchodzić do ogrodu,
Drugi - że woda nie chce być sucha,
Trzeci - że mucha wleciała do ucha,
A jeszcze, że kot musi drapać
Że kura nie daje się złapać,
Że nie można gryźć w nogę sąsiada
I że z nieba kiełbasa nie spada,
A ostatni smuteczek jest o to,
Że człowiek jedzie
a piesek musi biec piechotą
Lecz wystarczy pieskowi dać mleczko
I już nie ma smuteczków nad rzeczką.

Jan Brzechwa

Jak rozmawiać trzeba z psem

Wy nie wiecie, a ja wiem,

Jak rozmawiać trzeba z psem

Bo poznałem język psi,

Gdy mieszkałem w pewnej wsi,

A więc wołam:

– Do mnie, psie !

I już pies odzywa się.

Potem wołam:

– Hop-sa-sa !

I już mam przy sobie psa.

A gdy powiem:

– Cicho leż !

- Leżę ja i pies mój też.

Kiedy dłoń wyciągam doń,

Grzecznie liże moją dłoń

I zabawnie szczerzy kły,

Choć nie bywa nigdy zły.

Gdy psu kość dam

– pies ją ssie,

Bo to są zwyczaje psie.

Gdy pisałem wierszyk ten,

Pies u nóg mych zapadł w sen,

Potem wstał, wyprężył grzbiet,

Żebym z nim na spacer szedł.

Szliśmy razem – ja i on,

Pies postraszył stado wron,

Potem biegł zwyczajem psim,

A ja biegłem razem z nim.

On ujadał.

A ja nie.

Pies i tak rozumie mnie,

Pies rozumie, bo ja wiem,

Jak rozmawiać trzeba z psem.

Barbara Borzymowska

I jak tu nie kochać psa

I jak tu nie kochać psa kiedy już do domu wracasz,

pies cię wokół obskakuje, i ogonem caluteńkim swoją miłość wypisuje.

I jak tu nie kochać psa, gdy pies taki ogon ma?

Kiedy smutno ci na duszy, twój pies mordą trąca cię,

łeb na kolana ci kładzie, jakby mówił: nie martw się.

I jak tu nie kochać psa, gdy pies taką mordę ma?

Kiedy nie chce ci się ruszyć, on ma taki smutny wzrok,
że chcąc nie chcąc, po smycz sięgasz i ku drzwiom kierujesz krok.
I jak tu nie kochać psa, gdy pies takie oczy ma?
Kiedy myślisz, że dokoła nikt pokochać nie chce cię, spójrz na niego.
To dla ciebie mocno bije psie serce.
I jak tu nie kochać psa, gdy pies takie serce ma?

Barbara Borzymowska

Schronisko

Czy to może wreszcie już ty?
Wiesz, tak bardzo długo tu czekam
W klatkach wszystkich wielkie poruszenie
Chyba lepiej będzie, jak zaszczekam
Ty na pewno rozpoznasz mój głos
Zawsze przecież się śmiałeś, jak wyję
Tylko nie wyjdź z jakimś innym psem
Bo ja tego już nie przeżyję
Tutaj zawsze w misce coś jest
Wszystkie psy tutaj raczej są miłe
Czasem nawet mnie ktoś pogłaszcze
Ale czemu mnie tu zostawiłeś?

Ludwik Jerzy Kern

Cztery łapy

Już od dawna, od zarania,
Poprzez wszystkie wieki,
Ciagną się popiskiwanie,
Skomlenia i szczeki.
Idą pełne animuszu,
Wspólną z nami drogą,
Cztery łapy,
Para uszu,
Oczy,
Nos
I ogon.
Na tym świecie różnie bywa,
Zabawnie i dziwnie.
Raz jednostka jest szczęśliwa,
To znów wręcz przeciwnie.
W dżungli życia, w życia buszu
Zawsze ci pomogą

Cztery łapy,
Para uszu,
Oczy,
Nos
I ogon.
Mniej tragiczne jest rozstanie,
Snucie się po kątach;
Nawet rozpacz, moim zdaniem,
Inaczej wygląda,
Jeśli na kanapie z pluszu
Leżeć z tobą mogą
Cztery łapy,
Para uszu,
Oczy,
Nos
I ogon.
Trochę kaszy,
trochę mięsa,
Trochę tuku w rurze-
I już możesz się poświęcać
Sztuce lub kulturze.
Nie naruszy twych funduszków
Złodziej żaden, bo go-
Cztery łapy,
Para uszu,
Oczy,
Nos
I ogon.
A w ogóle jakoś raźniej,
Weselej co chwilę.
Weźmy taki spacer.
Właśnie.
Prawda, ile milej
Iść w zadartym kapeluszu
I czuć za swą nogą
Cztery łapy,
Parę uszu,
Oczy,
Nos
I ogon.

Zagadki

Zagadki dla dzieci o tematyce psa

Gdy wychodzisz z domu,
on na Ciebie czeka.
Kiedy wrócisz znowu,
cieszy się i szczeka.

Mówią o nim: przyjaciel człowieka,
na obcych zazwyczaj szczeka.
Co to za zwierzę, czy wiesz?
Tak oczywiście to jest

Gdy mu zapinam obrozę,
cieszy się niesłychanie!
Niestety, smutnieje nieco,
gdy mu zakładam kaganiec.

Co to za zwierzę,
jedyne w świecie?
Śmieje się ogonem –
myślę, że już wiecie.

Mieszka tam, gdzie blisko ludzie,
ze swym panem wszędzie pójdzie,
umie służyć, łapę poda,
domu strzeże, jak gospodarz

Gdyś smutny – pociesz. .
Gdyś samotny – jest.
Czworonóg – przyjaciel,
a wierny jak ...!

Jest biały, czarny albo w łaty,
puszysty, gładki lub kudłaty,
na swego pana cierpliwie czeka
a mówią o nim: „przyjaciel człowieka”.

Gdy jest Twój
to przyjacielem go zwiesz.
Gdy jest obcy może się okazać,
że to niebezpieczny zwierz.

Gospodarstwa pilnuje,
jest przyjacielem człowieka.
Wesoły - merda ogonem.
Zły - groźnie warczy i szczeka.

Mieszka w małym domku,
pilnuje dużego.
Miły jest dla swoich,
nie znosi obcego.

Choć ma cztery łapy,
tylko jedną poda.
Mówi się, że pod nim
bywa zła pogoda.

Jakiego pastucha,
gdy ostrzega basem,
stado owiec słucha,
jakby był juhasem?

Najwierniejszy to przyjaciel
domu i człowieka,
dobrym ludziom chętnie służy,
na złych warczy, szczeka.

Jest panem podwórza,
mieszka w malej budzie,
pełni rolę stróża
z przyjaźni dla ludzi.

Domek mój malutki
na podwórzu stoi,
kiedy szczekać zacznę,
każdy się mnie boi.

Warczy, łasi się i szczeka.
Zwany jest najlepszym
przyjacielem człowieka.

Za kości rzucone,
dziękuje ogonem.

Biegam z dziećmi,
głośno szczekam
i pilnuje domu,
żeby tam ktoś obcy
nie wszedł po kryjomu.

Bibliografia

- Potocka A.; Nie tylko głaskanie. Dogoterapia osób z niepełnosprawnością intelektualną, Warszawa 2013.
- Coren S., Jak rozmawiać z psem, Łódź 2014.
- Franczyk A, Krajewska K, Skorupa J, Baw się poprzez animaloterapię, Impuls, Kraków 2012.
- Jakimiuk –Baran K., Lewandowska M., Heca na cztery łapy. Gry i zabawy z udziałem psa terapeuty, Warszawa 2005.
- Kulisiewicz B., Dogoterapia we wspomaganie nauki i usprawniania techniki czytania, Impuls, Kraków 2014.
- Kulisiewicz B., Witaj piesku! Dogoterapia we wspomaganie rozwoju dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, Impuls, Kraków 2014.
- Zajęcia z psem, czasopismo, red. Naczelną Monika Litwinow, Centrum Terapii i Edukacji Bajarnia, Bydgoszcz 2017/2018.
- Kulisiewicz B., Pies w terapii, 2017,
- Kulisiewicz B., Pies w aktywności twórczej dziecka, Oficyna, Akademia im. Jana Długosza w Częstochowie, Częstochowa 2013,
- Winiarska J., Wiersze na cztery łapy i ogon”, Impuls, Kraków 2003.
- Projekt zajęć edukacyjno-terapeutycznych z udziałem psa w pracy z dziećmi autystycznymi, „Cztery łapy i ja”, Edyta Sieniuc.
- <file:///C:/Users/asus/Downloads/Cztery%20łapy%20i%20Ja.pdf>
- Na psa urok. Opowiadania o psach, praca zbiorowa, rok wydania 2015, www.men.gov.pl/podstawa-programowa.